

— Utasítások, instrukciók

Rendszerint egy feladat elvégzésére, egy bizonyos cselekvésre illetve a követendő magatartásra vonatkoznak. Megjelenésük különböző kommunikációs formában lehetséges, mint kérés, parancs és tanácsadás.

— Sugalmazás, utalás

A meseszerkezet sajtósságaként már említettük a történeteket előre sejtető szerkesztésmódot. A közölt információk jórésze valójában mindig utal egy későbbi eseményre. A játékban ezeknek az „előkészítő információknak” még nagyobb a jelentőségük, mert egy elkövetkező helyzetben való adekvát cselekvése készíti fel a résztvevőket. Pl: a vándorútra induló hőst az édesanya felkészíti a próbatételekre:

Pusztá: „...és ne feledkezz meg arról, amire tanítotalak: ha bajbajutott emberrel, állattal találkozol, segíts rajta...”

— Animátorok egymás közötti dialógusai

A gyerekek játékban való részvételét, szereptudatuk erősítését közvetett módon, hatásosan szolgálják. A játékvezetők rögzített szöveg improvizációkkal dolgoznak, amelyeket a mesei szövegek alkalmazása, a szövegdinamika és a ritmus tesz hatásos eszközzé. A játék egészéhez mérten rövid dialógusok rendszerint a „legszínházbibb” pillanatok teremtik — mégsem válnak a közös játékon belül önálló, zárt jelenetté. A gyerekek is a helyzeten belül, szerepben vannak. Alkalmazása fontossá válhat: új helyszín, helyzet bevezetése

Az animátorok játékaival kapcsolatban fontos, hogy a gyerekek ne váljanak szórakozó nézővé — őrizzék meg a játékban való érdekeltységüket, szerepük szerinti „elkötelezettségüket”.

— Az animátor reagálásai

Az animátor a játékban nem csak kezdeményező szerepet tölt be. A gyerekek megnyilvánulásaira, jelzéseire a játékvezetőnek reagálniuk kell. A reakció mindig a helyzetből, a szerepből következik — így válik a játék szerves részévé. Pl: Pusztá egyik fia (animátor): „...és ki győzheti le Kalamónát?”. Válaszul a gyerekek közbeszólnak jelentkezve: „Én! Majd én! Én legyőzöm!” Pusztá: „Tudom mindannyian bátrak vagytok, de Kalamónát csak az győzheti le, akinek táltos lelke van.”

Az animátor jelezte, hogy megértette a gyerekeket és válaszol is: Csak az győzheti le, aki...

A játékvezetők ez irányú elemzése gazdag témát ígér, de már kívül esik a dolgozat keretein. Kiemelést kíván mégis egy gyakori reakció, amit jobb híján felerősítésnek nevezhetünk: a csendes, visszahúzódo gyerekek sokszor alig hallható jelzéseit az animátor hangosan megismétli, helyzetbe teszi: Pl: az aranyszörű bárány elrablásának tárgyalásánál valaki hallkan megjegyzi, hogy ő hatalmas lábnyomokat látott. Animátor: „azt mondom, hogy óriási lábnyomokat láttál? Mekkoraak voltak, mutasd meg!”

Összegezve: a játszóházi munka arra tanít, hogy a kimonodott mondatoknak mindig „következményük van”. A kifejezés pontosságára van szükség ahhoz, hogy a mese játékvezetési megszülethessenek.

TÖBB MINT ÉLETMÓDTÁBOR — Térszínház-modell a Mecsekben —

25 éves a Térszínház. Az alábbi írással köszöntjük az alapító-rendező, Bucz Hunort és együttesét.

Előadásaikról biztosan írnak majd a szakemberek. Mi most arra emlékeztetünk, hogy Bucz Hunor szellemi irányításával ők kísérleteztek ki a dramatikus játszóház formát, ők dolgozták ki a gyerekekkel történő együtt játszás sajátos dramaturgiáját. Két alkalommal tanfolyamot is indítottak, hogy az érdeklődők elméletben és gyakorlatban elsajátíthassák a módszert. Buvárkodókra vár az a feladat, hogy összevessék, mi a különbség és hasonlóság az angol TIE és a magyar dramatikus játszóház szemlélete, módszere között. (Tanulmányos lehetne, ha Bucz Hunor mutatná be szisztémáját angol kollégáinak.) Az is igaz, hogy Bucz nem írt könyvet felfedezéséről, s még műsorait sem jelentette meg. Amiről tudunk, az is a Drámapedagógiai Magazinban jelent meg a 2. és 7. számban.

Bucz Hunorék, a térszínházak szerveztek viszont nyári táborokat. Életmód-tábornak nevezték. Általában 70-80 gyerek vett részt egy-egy alkalommal, különböző társadalmi rétegekből, köztük nevelő otthonbeliek is. A helyszín mindig a civilizációtól érintetlen táj volt, és sátorozási körülmények között, írhatnánk azt is, nomád körülmények között folyt a tábori élet.

Trencsényi László azt írja Világkerék című füzetének bevezetőjében, hogy a 70-es, 80-as évek művészeti táborai, melyeket pedagógiai reformelképzelések hívtak életre, általában nem kaptak publicitást. S milyen igaza van. A térszínházak életmód táborairól, melyeket 1979-től tíz éven át rendeztek, ugyancsak nem írt soha senki. Ők se magukról. Jómagam ugyancsak érezhetek büntudatot, mivel 1989-ben részvevője voltam a mecseki „Csurgó” Tábornak, s máig emlékezetes tapasztalataimról nem informáltam a hazai szakembereket. Pedig készítettem, mintegy 30 oldalas dolgozatot is. (Egy kurtított beszámoló jelent meg csupán a külföldi magyarok tájékoztatására a Magyarok Világszövetsége Nyelvünk és Kultúránk c. lapjában.)

Elővettem jegyzeteimet, s olvasván azokat, rájöttem valamire, amit akkor ilyen pontosan nem fogalmaztam meg; arra, hogy Bucz Hunor úgy vezette, olyan szemlélettel, olyan módszerrel és dramaturgiával nomád táborait, mint ahogyan a dramatikus játszóház foglalkozásait.

...Bucz Hunor írja Térszínházi módszerek című dolgozatában a DPM 2. számában: ...”dramatikus játszó-

házalnk menetét és egyes mozzanatait alapvetően a vendégség dramaturgiája határozza meg. Először a készülődés és várakozás zajlik.”...

„A várakozás és készülődés idején a gyakorlati feladatok elvégzése mellett a legfontosabb az ismerkedés, a közös hangulat megteremtése, a kapcsolat-teremtés. Itt az első szakaszban történő beavató mozzanatok is az eljátszandó drámai cselekmény atmoszféráját készítik elő.”

Indulás előtt:

Színhely Óbuda, a Zichy-kastély zárt udvara. Jelen vannak a tábor vezető felnőttek, a táborba menendő gyerekek, és a kísérők: szülők, nevelők. A csomagok egy rakásban valahol a bejárat közelében.

Bucz Hunor letelepszik a fűre, és kéri, hogy mindenki foglaljon helyet, s körbemutat a földön. És mosolyog, nevet, kacarászik (igen természetes), s örül, hogy sikerült összejönni ennyien. Természetesége ráragad a szorongókra is, akik a szüleikkel vagy a nevelőikkel jöttek.

„Névsort fogok olvasni — mondja — megjött-e már mindenki? Előbb bemutatkozom: Bucz Hunor a nevem, de szólítsatok Hunornak. És mostantól mindenki mindenkit tegez. Úgy is megadjuk egymásnak a tiszteletet.”

Aztán máris elkezd játszani, és játszatja a gyerekeket is. Az azonos nevéek a kör közepére mennek, kezét fognak. (Persze a keresztnév illetve az utónév is lehet azonos.) Bár vannak itt testvérek is, de a családi nevük nem azonos. (Ezen is lehet mosolyogni kedvesen.) Van ám ikerpár is, két fiú, tényleg, alig lehet őket megkülönböztetni egymástól, annyira hasonlítanak.

Vagyunk vagy százhuszan, százharmincan a kísérőkkel együtt.

Közben megérkeznek az autóbuszok, autók és egy mikrobusz, amelyekbe lehet bepakolni a közös holmit: sátrakat, kondért, balonokat, kellékeket stb. Teát főztek az útra, poharakat készítettek és uzsonnát, ill. tízórait, mert az út pihenőkkel (kétyszer állunk meg), öt órát vesz igénybe — hangzik a legfontosabb tudnivaló.

Igazán jól kezdődik, szép, derüs nyáridő, és jó a hangulat.

Megérkezés a táborozás helyére

„Itt a legfontosabb a vendég-vendégfogadó mozzanat.” A tábor, a ritus helye, a majdani színjátékok színtere minden tekintetben gondosan és tudatosan választódott. Már a megközelíthetőség fokozta a feszültséget. A komlói műüttől két és fél kilométert kellett megtenni — gyalog az „előőrök” — vendégfogadók által vágott ösvényen, hatalmas fák, embermagasságú szurlók, csalánok között. A gyerekek, zömükben 7-12 évesek. De a nagyobbak is képviselve vannak 18 évesig. Cipelik hátizsákjaikat, vonszolják táskáikat.

Komoly erőpróba. Ám nem nyafog senki. A kicsiknek azonban igen jólesik, hogy a nagyobbak, miután a helyszínre vitték saját csomagjaikat, visszafordulnak, és segítenek kapaszkodni, cipekedni.

Mostantól jóban-rosszban együtt. Végre megérkezik mindenki a tisztásra, ahol az előfutárok-vendégfogadók várják a hatalmas üstben látt, jóillatú meleg étellel a táborozókat, a *vendégeket* lokomára, ebédre. Előbb azonban — mint az indulás előtt — a „beavatás” szertartás következik, s megtanuljuk a közös tábori köszöntést, a nagy „dö-but” kiáltást. Körben természetesen. S azután már jöhet is az ebéd, a lakoma.

„A tér, amelyben játszóházunk folyik, osztatlan. Nem válik külön a nézőtér és a játéktér. A szimultán színhelyek körben vannak...A kör közepe általában a változó, átalakuló helyszínnek tere.”

„Mindenik helyszín megfelel a nézői és játzó feladatoknak is, ezért e két funkció között könnyű az áthatás.”

A helyszín

A tábor központját *Forrószegnek* neveztük el. Itt égett a tábortűz, itt vannak az üstök, itt fő az étel, s itt csobog alá a „Csurgó” nevű vízesés, ez a „rituális zuhanyozó”. Ez a völgy középső része.

A csermely valahonnan *Felszeg* felől ered, ahol őt hatalmas bükkfa zár be egy jókora teret, mely a közös játzóteret, (játzóház a természetben), s a színjátékok, és szertartások helye lett. Itt verték fel a nagy katonai sátrat, amelyben a díszletek, a kellékek, a szerszámok, a gyógyszerek-kötszerek, s a felvevő gépek helyezkedtek el, és esős időben ide lehetett behúzódni játszani. Távolabb Bucz Hunor, a családosok, a doki és a „Szegfejek” alvó sátrai szétszórta, mintha őrzők, őrszemek lennének. Lent, hol a csermely már patakka nőtt *Alszege* és *Keszege*. Itt verték fel a 3-4 fős sátraikat az animátorok és a gyerekek. A helyválasztást nem irányították. *Bucz Hunor mint egy nemzetségfő hagyja, hogy ki-ki keresse és találja meg a maga helyét.* A tér nem volt bezárva, s mégsem mentek messze egymástól, épp csak annyira, hogy legyen mindenkinek elég tere, a sátor körül. *Az animátorok a családfők: 5-7 gyerek van a gondjukra bízva.* Nem anyáskodnak, nem parancsolgatnak, hanem sok-sok ötlettel teszik vonzóvá a cselekvéseket. Mindenki maga veri fel a sátrat, ill. azok, akik aludni fognak benne, 2-3 fő.

A sátorverés aktusával megtörténik a *helyszínek rendezése.* A különböző korosztályok együttléte olyan természetessé vált, mint a régi faluközösségekben. *Tudja mindenki, hová tartozik, de megvan az átjárhatóság is,* hiszen az élet itt több helyszínen zajlik.

A játéktér

Felszeg, hatalmas bükkfák, csörgedező patakocska. Rajtunk kívül sehol senki. A Forrószegről felszálló füstöt elviszi a szél. Gyökerek fonják be a kapaszkodót, melyen felmászunk. A fák között néhány apró sátor, a Szegfejek sátrai, elszórta. Farönkök, melyekre ülni lehet.

A kürt hangja gyülekezőt hirdet, a gyerekek próbálkoznak a megfújásával. Nem könnyű. Hunor és Rolli kezükben a hegedűikkel, a melléjük rakott csörgővel, dudával, dobbal, faütőssel játszani kezd.

„...A résztvevők legbelsőbb és legszűkebb körét az animátorok alkotják. Ők tízen tizenketten rögönzésben jártas színjátzó, és minden előkészítő munkát ők végeznek. Ők a vendéglátók, a házigazdák. ...Úgy játszanak, hogy bekapcsolódásra késztessek a közönséget.”

Daltanulás: először eléneklik a Térszínház tagjai, a zenével kísérik, majd soronként mondják a szöveget s újra éneklik. A diktálást és a hegedűkíséretet Hunor vezeti. A sok közül az első.

Elment egyszer Zacheus, hogy Jézust meglássa, Kicsi volt hát felmászott egy nagy fügefára. Mikor Jézus arra jött, így szólt fel a fára, Zacheus ma tehozzád térek be szállásra. Örvendezett Zacheus a Jézus szavára,

Remélte, hogy bűneit az Úr megbocsátja.

Azt mondta, ha valamit, gonoszul elvettem,
Megfizetem százszor is, hogy jóvá tehessem.

Négyszer, ötször elmondják, eldalolják — természetesen körben állva, így mindenki lát mindenkit. Ki-ki mást sajátít el előbb, ki a szöveget, ki a dallamot. Közösen már megy, sétálni is lehet rá kézenfogva s körben.

Ezt bemelegítő játék követi: mozgás, futás fel a magaslatra, s ki ér le hamarabb a meghatározott kürtjel után. Nagyon élvezik, mindenki fut hegynek fel.

Vers-tanulás

Weöres Sándor költeményei:

Paripám csodaszép pejkó...

Tó vize, tó vize csupa nádszál...

Falu végén van a házunk...

Sorunként mondják, ritmizálják, eltáncolják, eltaposolják (Vera és Bori vezeti, a többiek animátorként dolgoznak, segítenek).

„A résztvevők számára semmi sem kötelező, mindenki csak abban vesz rész, amiben akar.”

Semmi sem történik rejtve, minden a beavatás jegyében zajlik.

Közös dramatikus játék

Emtézsé: hallgassátok meg *Szent Miklós legendáját*. Igen szépen olvassa fel a régies nyelvű történetet).

(A vázlat jól látható táblán ki van függesztve.)

1. Hogyan szabadítja meg Szent Miklós a három elítélt fiút a palloshaláltól.

2. Hogyan lesz a hajadonok és bukott lányok védőszentje.

3. A gyermekek védőszentje (három gyerekét elengedi az apja hosszú útra, a vendéglős kirabolja, megöli őket, de Szent Miklós életre kelti.)

A gyerekek némán, ülve hallgatják a krimibe illő történeteket, megbeszélik, újabb éneklés, a tanult dal Zacheusról. (Ismétlés, hogy hasson a gondolat!) Ezt képragasztás követi. Hozzák a színes kartonokat, a téphető papírokat, megbeszélik a csoportosulásokat, ki melyik történetből készíti tablót, majd ügyesen elosztva a kisebb és nagyobb gyerekeket csoportokra, hogy mindenki kapjon teret, lehetőséget, dolgoznak a fák alatt.

Hunor és három leány animátor ezalatt kellemesen egyházi dalokat énekel, Ricsi furulyázik.

Vannak, akik kissé elhúzódnak, pl. a francianyelvű kislány, akit Kovács Líviának hívnak, maleziai az anyja, magyar az apja, s nem beszél magyarul, de akar. Ádám, aki faragni szeretne, de nincs mivel. Megjelenik a deviancia is: a 10 és 15 éves nevelőottoni fiú összemarakodott, cibálják egymást. (István elmegy velük beszélgetni.)

Hunor az animátorokhoz: *türelem és türelem, ne magyarázd agyon! Hadd érezze, hogy szabadon csinálhatja, amit gondol, te csak segítsd!* „Nem a produkció a fontos, hanem, hogy kedvvel csinálja, és dicséred meg, nem hajts senki és semmi. Gyönyörködjete a jól sikerült tépésképpen!”

Aki elfáradt a tépésben, guggolásban, ragasztásban, nyugodtan kézbe veheti a nagy dobót, a kalapot fejére csaphatja, belenézhet a felvevő gépbe, de mindenütt ott a türelmes felnőtt. Pityu (tanár) remekül bánik a csoportjával. Hunor fáradhatatlanul muzsikál. Elkészült a három hatalmas kép, kiállítják, megnézik, lefényképezik. Igazán remek.

A Szent Miklóshoz kapcsolódó szoborjáték, amit újabb bemelegítő-játék előz meg. Péter a szob-

rázmester. 10-12 gyerekkel készül el a képzeletbeli szobrászműhely, s csak utána jutnak el a Szent Miklós megformálásáig. Csak egy süveg és egy köpeny a segédeszköz. A szobrot Izmail kereskedő rendelte, akinek népes családja van. Ám ő elutazik. A szobor feladata megvédeni a házat. (Bence 8 éves, Izmail kutyája akart lenni, s nagy csaholással kíséri.) Közben Ricsi két gyerekkel elvonul, rabló bandát alakít, beöltöznék maguk kreálta jelmezekbe, s kirabolják a kereskedő házat. Izmail visszatér, s látja a pusztítást. Felháborodásában, hogy nem őrizte meg Szent Miklós a házat, kidobja a szobrot, ami eltörik.

Úgy kellett vezetni a játékot, hogy az egyik rablóban feltámadjon a lelkiismeret, s visszavigye az elrablott pénzt. Drámai pillanatok születtek, nagy vita a rablók között, s végülis ketten viszik vissza, mert egymásban sem bíznak. Aztán csaknem ráfizetnek a feltámadt lelkiismeretükre, mert Izmail nem méltányolja tettüket, hanem támad, de a gyerekek csodás életösztöne, kreativitása megoldotta a helyzetet, meglógtak, mielőtt Izmail megköthette volna őket. Remekül játszottak a gyerekek, az animátorok jól segítették a kifejtet, s igen jó rögtönzések születtek.

Mit kaptak a gyerekek? Drámai helyzeteket, melyeket megélhettek, erkölcsi problémákat, melyeket megbeszélhettek. És közben énekeltek, játszottak egy formálódó közösség családmeleg körében.

A játék tíz órától tizenhárom óténig tartott. Közben persze tízórái is volt.

..., illik megjegyezni, hogy a játszóház cselekménye laza, nem geometrikus szigorúsággal sodród. A hagymaszerkezetből következően az epikus szerkesztési elv határozza meg a dramatikus játszóház csaknem minden mozzanatát.

Másik játék másik napon.

Pityu vezeti a melegítő játékokat, új dalokat, új mozgást tanít. A körjáték után ő *Jónás, a pásztor* középen marad, s a gyerekek a birkák. Egyik kis kreatív fiú gyorsan pulivá válik, terelgeti a nyáját. Jónás aludna. Lefekszik hát középen, s juhait is alvásra szólítja.

A gyerekek azonosulnak a játékkal, bár a bibliai történetet csak néhányan ismerik. Nem kérdik előre, hogy mi lesz?

Pityu most hatalmas lepelben az egyik bükkfa magából dörög alá. (A nem várt fordulat meghökkenti a játékos és néző gyerekeket egyaránt. Csak most figyelnek a *kanavászra*, amely a játék kezdete óta ott diszeleg a legnagyobb bükkóriás derekán, mindenki szemeláttára.

1. *Birkapásztor — Úr parancsa*

2. *Kikötő — Jónás menekül*

3. *Vihar — ima — a Cet eledele*

*Jónást a tengerbe dobják
kikötés*

4. *A Cet gyomrában*

5. *Ninive — piac — színeszek*

Jónás aposztata

6. *Ninive bűnei*

7. *A pusztában, az Úr Jónást újból Ninivébe küldi*

A stáb szinte minden tagja szerepben van, mert óriási díszletekkel dolgoznak. A hajó pl. hatalmas kötélfácsó, hiszen a hajóra, ahová Jónás menekül, fel kell mászni. A hajóskapitány a Doki. Szenzációs a jelmeze és a maszkja. „Poppejre” vette a figurát. A két nagy bükkfa

közt kifeszített kötélre minden fiú rá akar ülni, s ehhez szinte tornamutatványra van szükség, hiszen mozog, inog, s meg sem bírná valamennyiőjüket, de roppant jó játék. Csüngnek, lógnak, hasalnak a fán, állandó himbálózás, jön a vihar. A Doki remekül dolgozik a gyerekekkel, akik igencsak próbára teszik, kilépnek a szerepükből, s önálló alakításba kezdenek, új szerepet kreálnak maguknak, különösen a kamaszok élvezik Jónás történetét. A játékban a fiúk Jónásra kennek minden gonosztságot. Végül Jónást kidobják a hajóról, s abban a percben jön a hatalmas Cet. A lányok hozzák a nagy ötlettel készített kötelet, minden csonójánál egy-egy gyerek, s befogják, bekerítik Jónást. (Közben a hajó eltűnik, a hágsó lehull a fákról a földre.) Jónás hanyódik, dobódik. (A nézők magasabba állnak, hogy jobban lássanak.) Majd a tinédzserek magukra raknak a „rongyos” zsákból minden cifra-ságot; átalakul a szín Ninive piacává, s mindenki rögtönöz. Látják ugyanis a kanavászon, hogy piaci jelenet következik, s kavalkád lesz a javából „keleti” hangulattal. S lesznek táncosok, árusok, verekedők, mutatványosok.

És folytatódott a játék tovább a kanavász és a játszóházas dramaturgia szerint egészen a döbbenetig. Megbocsájtásra szorulunk mi emberek (gyerekek), mert igencsak gyarlóak vagyunk.

A szerepek is hagymaszerkezetben rétegződnek. Alapvető a vendég-vendégfogadó kapcsolat, mint szociális szerep, majd a manuális munka során munkatársi-játszó társi a viszony, aztán pedig a dramatikus játék drámai szerepei következnek. Tehát a szociális, funkcionális és a dráma szerepek egymásra épülnek. Ez utóbbin belül nézői és aktív játékos magatartás változik. Nem nehéz egyik szerepből a másikba átváltani.

Az életrend nem volt feszes, nem volt órához kötve, bár nagyon pontosan megtervezték a napirendet. Mindenki részese volt önkéntes alapon a közös munkának: vízfordás, rőzsegyűjtés, bevásárlás, tűzrakás, favágás, a szemetesgödör ásása, stb. De aki éppen nem vett részt semmiben, szabadon választhatott: barkácsol, farag, gyöngyöt fűz, fonást készít, rajzol stb. Itt is volt egy animátor, aki segítette az elakadókat. Az animátor egyébként is mindig magához hívta a gyerekeket, és együtt főztek teát, lekvárt, tisztítottak babot, krumplit. Ez különösen a nevelőotthoniaknak volt nagy élmény.

A szervezethez úgy van jelen, hogy természetes módon rendeződik el minden. Nincs előre s eleve elhatározva, hogy ennek meg ennek így meg úgy kell lennie, ha törlik, ha szakad. Hiába érkezünk késve, nincs szemrehányás. Megvagytok? — kérdezte Hunor. — Akkor egyetek.

És mások sem haragudtak, hogy netán csúszik a délutáni játék egy félórát, elfoglalták magukat.

„Végezetül a szakrális elemekről kell szólnom. A játék egyik főszervező eleme a zene, pontosabban az első részben megtanult dalok, énekek. A gyermekek körjátékaira gondoltunk még, valamint a természetű népek alakoskodására. A ritmus, a táncos elem, a jelképes gesztusok szerepét hangsúlyozom ezzel.”

Ismeretes, hogy a családi életet is a szertartásos mozzanatok fogják keretbe. Ugyanígy volt ez itt is, ahol az animátorok köré szerveződően kialakult kis családok

együtt alkották a nemzetséget. Ebből következően a kisebb közösségeknek épp úgy kialakult az életet szabályozó ritusa, mint a tábori nemzetségnek. Az előbbiekhöz tartozott hozzá a sátorbeli esti mesélés, vagy pl. a közös ebédkészítés, a családi kirándulás stb. A nemzetségi élethez tartozott a közös reggelizés és a többi étkezés, a naponkénti daltanulás és a dramatikus játék, s nem utolsó sorban az esti zenés — énekes altató. Visszatérő volta miatt szertartásos jelleget kaptak a körjátékok is.

Nem hittem volna, hogy a körjátékokat ennyire szeressék. Még a nagyobbak is.

Cickoj, mackoj, teleárom,
mindig az fut, az a három.

Kurta volt az egér farka
nem foghatta meg a macska...

s aki mögött leesik a zsebkendő, felveszi és kergeti az eget, illetve beáll valaki elé. A körbenállók a 3. 4. sort tapsal is kísérik. Óriási a kör, nagyok a futási és elesési lehetőségek. Megy a játék s nem unják meg: ének, taps megint ének és egyeseknek futás! Remek!

Az ilyesféle bemelegítő játékból senki nem vonja ki magát, sem a kamaszok, sem a felnőttek, együtt az egész tábor.

Ilyenkor nem fáj senkinek semmi je, nem szakadt a cipő, nem akad sürgős patakolnivaló, azaz — patakban kavics keresgélés — még azok is itt vannak, akiknek a konyhánál kellene lenniük, majd leszaladnak, majd főznek.

Érdekes, hogy nem durváskodnak egymással, betartják a szabályokat, amiben megegyeztünk.

A „vendégség dramaturgia” utolsó mozzanata az „a jándékozás és a búcsú”.

Mit kaptak a táborozó gyerekek a ajándékba?

Volt 11 színjáték; 2 erdei hangverseny hegedűművészekkel; 5 alkalommal népdaltanulás, 5 táncstanulás, 4 kézművesprogram, (agyagozás, táblaképek készítés mon-tázstechnikával, gyöngyfüzés, 2 mise, (szertartás) biblia-magyarazzattal, újkenyérosztás szertartása.

- Megtapasztalhatták a természetes életmódot,
- Megérezhették az egymás mellettséget az emberi kapcsolatokban, a tűzhely melegét jelképesen és a szó szoros értelmében.

A legnagyobb ajándék az emlékeket felidéző utolsó találkozás volt, egy hónappal a tábor után. Addigra elkészültek a videofilmek és a fényképek is. Ez lett egyúttal a búcsú is.

Utójáték a Csurgó-táborhoz

Kellemes és kedves, egyedi meghívó minden táborozónak; Bp. Zichy-kastély dísztermében.

Az ajtóban két térszínház fogadja az érkezőt, elveszi a batyut, s viszi a közös asztalhoz, melyből a meghívó szerint két óra múlva ki-ki kínálja az uzsonnáznivalót.

Remek ötlet, mert a „Csurgó”-táborhoz mindig hozzátartozott; oszd meg, amid van a társaiddal, hiszen nem egyformán mér a sors mindenkinek.

A belső ajtótól két színészlány kísér fel az emeleti nagyterembe, és természetesen köszönt, tájékoztat, teszkel.

A díszteremben Bucz Hunor széles mosolya fogad, szeretettel kérdezi, hogy, s mint vagy, s rajta látszik is, nem csupán udvarias kérdésnek szánta, mert végig is hallgat. A terem már teli van, a nyári felvételek képeiből tabló vár, s az ismerős arcok köszöntenek: megérkeztek a

komáromi gyermekváros intézetisei, a budapesti Bólyai lakói, szinte kivétel nélkül. Már várakozóan ülnek, hogy a képmagnón láthassák egymást, magukat, s a tábort. Sokan vagyunk, jöttek szülők, testvérek, a nevelő otthonok kísérői. Aki ideért, otthon van: kicsik, kamaszok, nagyfiúk és nagylányok (16-17 éves is volt kettő), a kistestvér és nagymama, a Térszínház színészei s a vendégek.

Bucz Hunor kezében a hegedűjével köszönt minden megjelentet:

„azért gyűltünk össze, hogy emlékezzünk!”

Mi volt a legkedvesebb játékunk?

Ki-ki bekiabálja a kedveszerintit: Elvesztettem zseb-kendőmet, Pipere-tyúk, Euratinó, Nőé, stb. Cickoly-mackoly teleárom stb. E zürzavarból nem lenne semmi, ha nem kezdené el a nótát, a kedvencet, „Akkor vótam, mikor vótam” — s zeng a terem, lecsillapodik a hangulat, s közben beindul a képmagnó: megjelenik „Felszeg” stb.

Mit énekeltünk először? Ki mit mond? S Hunor és Roli húzzák a Cickoly-mackoly tereárom-ot, István cseréli a szalagot, a gyerekek ösztönösen mennek a csörgődobhoz, az ütősökhöz úgy, mint a táborban. Aztán nézzük a felvett játékokat, most is élveznek, de az idő röppül. Fél 5-kor megkezdődik az uzsonna, üdítők, szörpök, sütemények, szendvicsek, almáslepény, fánk, bolti készítmények. A gyerekek-felnőttek egyaránt lelkesen fogyasztanak, s közben oldott beszélgetések alakulnak, újabbak is érkeznek.

Hunorék remek dramaturgiával építették fel ezt a délutánt is. Uzsonna után levitték a gyerekeket s a közönséget az udvarra, s ott folytatódott a körjáték, és aközben levegőztek, mozogtak, nem unhatták el magukat.

A játék után ismét a díszteremben voltunk, még beszélünk az erdei hangversenyéről, eljött a hegedűs művész is, emlegettük Rafael atyát, aki a szertartást végezte, megnéztük az újkönyér osztást bemutató képmagnót, felírta ki-ki, milyen fényképeket szeretne megvenni.

A búcsú az Akkor vótam, mikor vótam és egy nagy dőbu kiáltás lett.

A krónikás megjegyzése:

Bucz Hunor egyik inspirátorának Viola Spolint nevezi meg. Én viszont végig úgy éreztem, hogy az ő igazi mestere Karácsony Sándor. Amint a nagy pedagógus ír az életközösségekről, nos valami ilyesmit valósít meg Bucz Hunor nevelői tevékenysége során. A mecseki tábor nekem ezt bizonyította.

Hogy írja Karácsony Sándor? „Ha a szeretet életközösséget teremt maga körül: megkezdődhetik a munka.”

És folytatódhatik.

D. Kósa Vilma

BAGU BALÁZS DÍCSÉRETE

Aki Kárpátalja menet elhagyja Csapot és Beregszász felé fordul, félúton találja Bátyut. Nagyközség. Itt él Bagu Balázs tanárúr. Éppen 60 éves. Nyugdíjba készül. Tanít az iskolában, az ottani magyar pedagógiai szövetség elnökségi tagja, a néphagyományok tudós gyűjtője, szorgalmazója annak, hogy emlékmű állíttassék minden faluban a sztalinizmus áldozatainak, az elhurcoltakkak tiszteletére. Az IRKA című gyermeklap egyik szerkesztője. Szorgalmazója annak, hogy meghonosodjék a drámapedagógiai módszer a kárpátaljai iskolákban. Segítője és támogatója a magyarországi néprajz kutatóknak, és egy most elkészült tanterv írója. Tantervé, mely ezt a címet viseli, NÉPISMERET. Példaértékű gondossággal és szakértelemmel összeállított tantervét a kárpátaljai magyar óvodáknak, elemi és általános iskoláknak szánja.

A népismeret kifejezés — Bagu Balázs szavaival „magába foglalja” a néprajz, a szülőföld és a magyarság ismeretét is.

A 140 oldalas Tanterve nélkülözhetetlen kézikönyv is, mivel bő szöveggyűjtemény is tartalmaz. Mellékleté-

ben Kárpátalja bölcsődalai, gyermekmondókái, születésnap-i köszöntői épp úgy találhatók, mint betyárballadák, mondák és népmesék.

A kötetben utalás történik Kárpátalja történetére, az ott élők életmódjára, a néprajz tárgyi emlékeire, a néptáncra és a dramatikus népszokásokra. Minden magyar tanító és tanár kezébe adnám ezt a kötetet itthon is.

Most fiának, Bagu Gézának készül átadni a stafétabotot, aki ugyan természettudományi szakos tanár, de apjával együtt kitűnő színjatszó rendező. Olyan, aki elkötelezett hívévé szegődött a drámapedagógiának is.

Apa és fia együtt rendezte ebben az évben a Leszkovszkij-féle János vitézt, s akik látták a Tiszamenti Gyermekszinjátzó Fesztiválon, mindannyian lelkesen tapsoltak a kitűnő produkciónak.

Hiszem, hogy Bagu Balázs nyugdíjas éveiben ugyanolyan lelkiismeret ébresztője lesz népének, mint eddig volt.

Ehhez kíván jó egészséget:

Debreczeni Tibor